

Brusel 12. listopadu 2019
(OR. en)

13521/19

EDUC 431
SOC 709
EMPL 539

VÝSLEDEK JEDNÁNÍ

Odesílatel:	Generální sekretariát Rady
Příjemce:	Delegace
Č. předchozího dokumentu:	13282/19
Předmět:	Závěry Rady o klíčové úloze politik celoživotního učení z hlediska schopnosti společnosti vyrovnat se s technologickou a ekologickou transformací ve prospěch inkluzivního a udržitelného růstu

Delegace naleznou v příloze závěry o klíčové úloze politik celoživotního učení z hlediska schopnosti společnosti vyrovnat se s technologickou a ekologickou transformací ve prospěch inkluzivního a udržitelného růstu, které Rada přijala na svém 3724. zasedání konaném dne 8. listopadu 2019. Závěry Rady budou předány ke zveřejnění v Úředním věstníku.

Závěry Rady

o klíčové úloze politik celoživotního učení z hlediska schopnosti společnosti vyrovnat se s technologickou a ekologickou transformací ve prospěch inkluzivního a udržitelného růstu

RADA EVROPSKÉ UNIE,

PŘIPOMÍNÁJÍC politická východiska, která jsou uvedena v příloze těchto závěrů,

KONSTATUJE,

1. že podle první zásady evropského pilíře sociálních práv¹ má každý právo na kvalitní a inkluzivní všeobecné i odborné vzdělávání a celoživotní učení, aby si udržoval a získával dovednosti, které mu umožní účastnit se plně na životě společnosti a úspěšně zvládat změny na trhu práce;
2. že celoživotní učení obnáší učení od období předškolního vzdělávání a péče až po období po odchodu do důchodu, zahrnuje celé spektrum formálního, neformálního a informálního učení a jeho cílem je zlepšovat znalosti, dovednosti a kompetence z osobního, občanského, společenského i profesního hlediska. Celoživotní učení považuje každou osobu za subjekt učení, umožňuje všem osobám získat znalosti potřebné k tomu, aby se mohly uplatnit jako aktivní občané ve znalostní společnosti a na trhu práce, a usnadňuje tak volný pohyb evropských občanů;
3. že stávající společenské a hospodářské výzvy vyžadují přístupy, které budou účastníky vzdělávání, společnost i zaměstnavatele zapojovat, motivovat a posilovat jejich možnosti, aby byli aktivnější a činili strategičtější volby, a aby se tak celoživotní učení stalo realitou pro všechny; současně uznává význam systematické a soustavné koordinace napříč příslušnými oblastmi politik v zájmu úspěšného provádění politik v oblasti celoživotního učení, jakož i klíčovou úlohu sociálních partnerů při navrhování, provádění a úspěšnosti těchto politik;

¹ Dokument 13129/17.

4. že je důležité prosazovat rovné příležitosti pro účast na celoživotním učení a přístup k němu pro všechny bez ohledu na původ, a uznávat za tímto účelem předchozí znalosti, dovednosti a kompetence a rozvíjet je, čímž se usnadní kontinuální, mnohočetné a bezproblémové přechody mezi různými úrovněmi a formami vzdělávání a odborné přípravy;
5. že politiky celoživotního učení plní klíčovou úlohu v evropské spolupráci v oblasti vzdělávání a odborné přípravy a v programu Erasmus+ a mají význam pro vnitrostátní vzdělávání a odbornou přípravu, politiku zaměstnanosti a sociální politiku, jakož i pro demokratickou angažovanost;
6. že celoživotní učení hraje roli při posilování postavení a možností jednotlivců, společností a světa práce, aby bylo možno se vyrovnat s technologickou a ekologickou transformací, přičemž zároveň přispívá k sociálnímu začleňování;

VYZDVIHUJE

7. význam, jež Unie a členské státy přikládají Agendě OSN pro udržitelný rozvoj 2030 a jejím cílům udržitelného rozvoje;
8. novou strategickou agendu na období 2019–2024², která jako strategické priority stanoví rozvoj silné a dynamické hospodářské základny a budování klimaticky neutrální, ekologické, spravedlivé a sociální Evropy, a zdůrazňuje význam politik digitální transformace, které odpovídají hodnotám naší společnosti a prosazují inkluzivnost; a uznává, že je třeba navýšit investice do dovedností a vzdělávání lidí a zároveň zajistit základ pro dlouhodobý udržitelný a inkluzivní růst; nutnost provést evropský pilíř sociálních práv na úrovni EU a členských států s náležitým ohledem na příslušné pravomoci a zásadu subsidiarity, přičemž konstatuje, že je třeba věnovat intenzivní pozornost sociálním otázkám, rizikům a vyloučení, jež vyplývají z nerovností a propastných rozdílů ve vzdělávání;
9. novou koncepci „ekonomiky blahobytu“, která se zaměřuje na to, aby se lidé a jejich dobré životní podmínky staly ústředním bodem tvorby politik a rozhodování;

² Dokument EUCO 9/19.

PŘIPOMÍNÁ, že:

10. ve svých závěrech o směřování k vizi Evropského prostoru vzdělávání uvedla, že tato iniciativa by měla být podpořena nepřetržitým procesem celoživotního učení, počínaje předškolním vzděláváním a péčí, přes školní vzdělávání a odborné vzdělávání a přípravu až po vysokoškolské vzdělávání a vzdělávání dospělých, včetně neformálního a informálního učení;

MÁ ZA TO, že

11. probíhající technologická a digitální transformace našich společností přetváří ekonomické prostředí, svět práce a občanskou angažovanost, a potenciálně by tak mohla mít významný dopad na sociální soudržnost a rovnost;
12. při utváření evropských politik zaměřených na digitální transformaci mají pro zajištění dobrých životních podmínek a udržitelného růstu v Evropě zásadní význam politiky v oblasti vzdělávání a odborné přípravy. Pro posílení konkurenceschopnosti a zvýšení produktivity Evropy pak mají klíčový význam investice do nových znalostí, dovedností a kompetencí;
13. rozvoj technologií a zejména umělé inteligence má značný potenciál vytvářet nové druhy ekonomických a občanských činností, dovedností, pracovních míst a služeb. V oblasti vzdělávání a odborné přípravy je třeba vypracovat účinné politiky, nástroje a opatření s cílem zajistit, aby všichni lidé disponovali patřičnými znalostmi, dovednostmi a kompetencemi, které jim umožní plně se podílet na životě proměňující se společnosti, přičemž současně je zapotřebí zvýšit povědomí o etických otázkách a rizicích, jež mohou vyvstat v souvislosti s případným zneužitím technologií;
14. v souvislosti s technologickou transformací roste poptávka po dovednostech a kompetencích vysoké úrovně, schopnosti se přizpůsobovat a dovednostech v oblasti řízení profesní dráhy, zatímco souběžně s tím klesá poptávka po dovednostech nízké úrovně, které se uplatňují při jednotvárné a stále se opakující pracovní činnosti. Dopady tohoto vývoje jsou z hlediska času, místa a rozsahu různé, neboť některá odvětví a oblasti jsou postiženy více než jiné. Ke snížení rozdílů, které na trhu práce mezi vysoce kvalifikovanými pracovníky a pracovníky s nízkou kvalifikací existují, může napomoci dostatečná nabídka celoživotního učení a celoživotního poradenství;

15. v Evropě představuje nesmírnou výzvu otázka změny kvalifikace a prohlubování dovedností u dospělé populace. Proto je více než kdy jindy důležité investovat do základních dovedností a klíčových kompetencí. Díky vysoce kvalitnímu, inkluzivnímu vzdělávání (formálnímu, neformálnímu a informálnímu učení, jakož i učení se práci) a širokému přístupu k rozvoji kompetencí se zlepšuje úroveň výsledků v základních dovednostech a podporuje směřování k pokročilejším dovednostem a kompetencím;
16. nerovnosti v přístupu ke vzdělávání dospělých a v poskytování tohoto vzdělávání představují i nadále výzvu, neboť účast dospělých na vzdělávacích činnostech je stále nízká, a zejména dospělí s nízkou kvalifikací potřebují intenzivnější podporu, aby se do vzdělávání zapojili³. Je třeba vynaložit větší úsilí o zapojení sociálně znevýhodněných osob do celoživotního učení a umožnit jim vstoupit či opětovně vstoupit na trh práce nebo na něm setrvat, jakož i podporovat jejich profesní rozvoj;
17. současné demografické změny přinášejí příležitosti a výzvy jak pro jednotlivce, tak pro celou společnost; vzhledem k nízké míře porodnosti a vyšší průměrné délce života se v řadě členských států mění struktura společnosti tak, že roste podíl starší populace;⁴
18. lepší uznávání potenciálu seniorů a podpora příležitostí pro tuto skupinu obyvatelstva, jakož i možností podílet se na životě společnosti, a to i v pozdějším věku, přispívá k vytváření soudržných společností. V tomto ohledu je celoživotní učení klíčovým faktorem pro zdravé stárnutí starších občanů a jejich aktivní účast na společenském a hospodářském životě;
19. politiky, které podporují vysokou kvalitu, inkluzivnost a dostupnost předškolního vzdělávání a péče, jakož i základního vzdělávání a aktivit v rámci neformálního učení, jsou zásadním prostředkem, jak reagovat na demografické změny, zajistit, aby děti a mladí lidé měli správné znalosti, dovednosti a kompetence pro budoucnost, řešit riziko předčasného odchodu ze vzdělávání, chudobu a sociální vyloučení a zajistit občanům smysluplný život;

³ Monitor vzdělávání a odborné přípravy za rok 2018

⁴ Eurostat, 2019: „Struktura obyvatelstva a stárnutí“

20. je naléhavě zapotřebí dále prosazovat rovnost žen a mužů a podporovat rovný přístup ke vzdělávání a odborné přípravě, zejména v odvětvích a profesích, v nichž dominují zástupci jednoho pohlaví. Ženy jsou v odvětvích STEM v Evropě nedostatečně zastoupeny, zejména v digitálním odvětví, kde jejich podíl nadále klesá. Pro rozvoj evropských společností a ekonomik je důležité, aby zastoupení žen v oborech STEM, obzvláště pak v digitálním odvětví, bylo posíleno⁵. Vzdělávání a odborná příprava mohou tyto rozdíly mezi ženami a muži v digitálním odvětví pomoci řešit;

ZDŮRAŽŇUJE

21. potřebu výrazně podpořit politiky celoživotního učení a nabídku tohoto učení, aby bylo možné lépe reagovat na výzvy měnící se společnosti;
22. skutečnost, že zásadním krokem k zajištění účinných politik celoživotního učení je trvalé úsilí o provádění doporučení Rady o cestách prohlubování dovedností. Avšak v zájmu doplnění této činnosti a aby bylo možno tyto možnosti nabídnout všem, bude zapotřebí více úsilí a širší spektrum politik a nástrojů;
23. odhodlání zasazovat se o další ambiciózní rozvoj Evropského prostoru vzdělávání s cílem dosáhnout toho, aby Evropa zaujala přední místo na světě coby učící se společnost, a to podporou kultury, která podněcuje, posiluje a motivuje lidi a společnosti k neustálému vzdělávání a inovacím, mimo jiné na všech úrovních a ve všech formách vzdělávání a odborné přípravy a ve všech fázích života;

⁵ Evropská komise 2018: Studie o ženách v digitálním věku.

24. s cílem podpořit politiky celoživotního učení vypracovaly strategické přístupy a aby zohlednily potenciál celoživotního učení, pokud jde o podporu inkluzivního a udržitelného růstu a reakci na technologickou a ekologickou transformaci, mimo jiné tím, že:
- a) rozvinou systémy vzdělávání a odborné přípravy komplexním způsobem tak, aby jednotlivým účastníkům vzdělávání umožnily kontinuální a bezproblémovou vzdělávací dráhu a přechody v rámci vzdělávání;
 - b) posílí rovnost ve vzdělávání tím, že vypracují politiky, jejichž cílem bude podpořit přístup všech osob k zavedeným vzdělávacím drahám a zabránit tomu, aby v systémech vzdělávání a odborné přípravy existovaly „slepé uličky“;
 - c) zvýší schopnost systémů vzdělávání a odborné přípravy reagovat na potřeby účastníků vzdělávání a na rychlé změny na trhu práce a ve společnosti tím, že budou věnovat zvláštní pozornost oblastem, jichž se nejvíce dotýkají technologické změny a které jsou nejdůležitější z hlediska změny klimatu, jakož i naléhavé potřebě snížit naši ekologickou stopu a podpoře vzdělávání v zájmu udržitelného rozvoje jakožto hybné síly inovací, odolnosti a transformačních opatření, přičemž současně je třeba zohlednit různé a měnící se potřeby, pokud jde o znalosti, dovednosti a kompetence;
 - d) podpoří snadné přechody mezi různými úrovněmi a odvětvími vzdělávání a odborné přípravy tím, že usnadní alternativní vzdělávací dráhy, budou poskytovat poradenství a vybízet k rozmanitým formám poskytování vzdělávání a vytváření flexibilního vzdělávacího prostředí, podpoří nové metody učení a výuky na všech úrovních a ve všech formách vzdělávání a odborné přípravy a budou uznávat dovednosti a kompetence bez ohledu na to, kde nebo jak byly získány, a to v případech, kdy to bude možné;
 - e) prozkoumají možnosti, pokud jde o vytvoření flexibilních a individuálních vzdělávacích drah zaměřených na účastníky vzdělávání a o cílené poskytování vzdělávání zranitelným skupinám, například s využitím modulárních přístupů založených na výsledcích učení, díky nimž je snazší přizpůsobit učení individuálním a profesním potřebám;

- f) budou zdůrazňovat význam průběžného rozvoje kompetencí učitelů, vyučujících na pedagogických školách, vedoucích pracovníků škol, školitelů, poradců, pracovníků s mládeží a kariérních poradců s cílem zajistit dovednosti a kompetence pro účely průběžného vzdělávání, které jsou přístupné všem;
- g) podpoří výměnu a dostupnost relevantních údajů, díky nimž budou účastníci vzdělávání lépe schopni nakládat s údaji týkajícími se jejich vlastního učení a tyto údaje používat, jakož i přijímat ohledně svého učení informovaná rozhodnutí během celého života, a to plně v souladu s obecným nařízením o ochraně osobních údajů;
- h) posoudí způsob, jak by umělá inteligence mohla přispět k vysoce kvalitnímu a individuálně uzpůsobenému vzdělávání a odborné přípravě a k rozvoji znalostí, dovedností a kompetencí. V této souvislosti je třeba věnovat velkou pozornost inkluzi a rovnosti a zaměřit se na důvěryhodné využívání umělé inteligence ve vzdělávání a odborné přípravě s cílem identifikovat výzvy v oblasti vzdělávání a podpořit vzdělávací procesy;
- i) budou nadále vyvíjet úsilí o provádění doporučení Rady o uznávání neformálního a informálního učení;

VYZÝVÁ KOMISI, ABY S NÁLEŽITÝM ZOHLEDNĚNÍM SUBSIDIARITY A V ÚZKÉ SPOLUPRÁCI S ČLENSKÝMI STÁTY:

- 25. výrazně podpořila aktivní, účinné a na budoucnost zaměřené strategie a politiky celoživotního učení s cílem zvýšit účast na tomto učení na všech úrovních a ve všech formách vzdělávání a odborné přípravy;
- 26. aktualizovala stávající politiky celoživotního učení, pokud jde o jejich účinnost, rozsah a cílové skupiny, s cílem lépe reagovat na vzdělávací potřeby vyplývající ze změn ve společnosti a ve světě práce, mimo jiné dalším rozpracováním koncepce Evropského prostoru vzdělávání, zohledněním celoživotního učení v budoucím strategickém rámci pro spolupráci v oblasti vzdělávání a odborné přípravy a využíváním příležitostí, které nabízí Erasmus +, Evropský sociální fond a další příslušné nástroje Unie;

27. podpořila iniciativy, které usnadňují investice do celoživotního učení, včetně spolupráce mezi veřejným a soukromým sektorem;
28. začlenila účinné a inkluzivní využívání umělé inteligence mezi oblasti, jež je třeba rozvinout v rámci akčního plánu digitálního vzdělávání a Evropského prostoru vzdělávání;
29. posílila koordinaci stávajícího i budoucího úsilí o zlepšení interoperability údajů, například zajištěním přístupu k osobním údajům týkajícím se vzdělávání a zlepšením výměny údajů o vzdělávání mezi účastníky vzdělávání, vzdělávacími institucemi a zaměstnavateli, a současně zabránila překrývání úsilí na úrovni Unie, aby bylo možné využít potenciál digitální transformace, a to v souladu s obecným nařízením o ochraně osobních údajů;
30. podpořila vnitrostátní politiky zaměřené na zlepšení schopnosti systémů vzdělávání a odborné přípravy reagovat na rychle se měnící potřeby trhu práce a společnosti usnadněním a zintenzivněním šíření a využívání analytických, výzkumných a prognostických údajů, včetně sledování uplatnění absolventů, jakož i poznatků o dovednostech, s cílem dosáhnout dlouhodobého dopadu na politiku;
31. vybízela k významnému kroku vpřed v zájmu dalšího rozvoje celoživotního učení, jenž by spočíval v prozkoumání lepších příležitostí ke spolupráci mezi jednotlivými úrovněmi a odvětvími vzdělávání a odborné přípravy, jakož i příslušnými orgány (např. orgány zabývajícími se sociální či zdravotní problematikou nebo otázkami migrace) a v podpoře všestranných a flexibilních vzdělávacích příležitostí k prohlubování dovedností a změně kvalifikace dospělých, ve spolupráci se sociálními partnery, občanskou společností, veřejnými službami zaměstnanosti a dalšími příslušnými zainteresovanými stranami;
32. podpořila další součinnost mezi vzděláváním, odbornou přípravou, výzkumem a inovacemi jako impuls k rozvoji Evropského prostoru vzdělávání, zejména prostřednictvím aliancí Evropských univerzit, které hrají důležitou úlohu při podpoře celoživotního učení;
33. při hodnocení a aktualizaci evropských politik v oblasti uznávání neformálního a informálního učení zvážila širší pojetí uznávání znalostí, dovedností a kompetencí s cílem umožnit uznávání dovedností a kompetencí bez ohledu na to, jak nebo kde byly získány, s cílem podpořit bezproblémové přechody v rámci vzdělávání a motivovat k individuálním vzdělávacím drahám, a aniž jsou dotčeny pravomoci členských států v této oblasti.

POLITICKÁ VÝCHODISKA

1. Usnesení Rady ze dne 27. června 2002 o celoživotním učení⁶
2. Usnesení Rady a zástupců členských států zasedajících v Radě o posílení politik, systémů a postupů v oblasti celoživotního odborného vedení v Evropě⁷
3. Usnesení Rady a zástupců vlád členských států zasedajících v Radě ze dne 21. listopadu 2008 – „Lepší začlenění celoživotního poradenství do strategií celoživotního učení“⁸
4. Usnesení Rady o obnoveném evropském programu pro vzdělávání dospělých⁹
5. Doporučení Rady ze dne 20. prosince 2012 o uznávání neformálního a informálního učení¹⁰
6. Společná zpráva Rady a Komise pro rok 2015 o provádění strategického rámce evropské spolupráce v oblasti vzdělávání a odborné přípravy (ET 2020) – Nové priority evropské spolupráce v oblasti vzdělávání a odborné přípravy¹¹
7. Sdělení Komise o nové agendě dovedností pro Evropu: Společně pracovat na posílení lidského kapitálu, zaměstnatelnosti a konkurenceschopnosti¹²
8. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů)¹³
9. Sdělení Komise o Evropském rámci interoperability – Strategie provádění¹⁴
10. Sdělení Komise o posilování evropské identity prostřednictvím vzdělávání a kultury¹⁵

⁶ Úř. věst. C 163, 9.7. 2002, s. 1.

⁷ Dokument 9286/04.

⁸ Úř. věst. C 319, 13.12.2008, s. 4.

⁹ Úř. věst. C 372, 20.12.2011, s. 1.

¹⁰ Úř. věst. C 398, 22.12.2012, s. 1.

¹¹ Úř. věst. C 417, 15.12.2015, s. 25.

¹² COM (2016) 381.

¹³ Úř. věst. L 119, 4.5.2016, s. 1.

¹⁴ COM (2017) 134.

¹⁵ COM (2017) 673.

11. Doporučení Rady ze dne 22. května 2017 o evropském rámci kvalifikací pro celoživotní učení, kterým se zrušuje doporučení Evropského parlamentu a Rady ze dne 23. dubna 2008 o zavedení evropského rámce kvalifikací pro celoživotní učení¹⁶
12. Doporučení Rady ze dne 20. listopadu 2017 o sledování uplatnění absolventů¹⁷
13. Diskusní dokument Komise o využití potenciálu globalizace¹⁸
14. Prohlášení ministrů přijaté v roce 2017 v Lisabonu na 4. ministerské konferenci EHK OSN o stárnutí „Udržitelná společnost pro všechny bez rozdílu věku: využití potenciálu delšího života“
15. Sdělení Komise o budování silnější Evropy: úloha politik týkajících se mládeže, vzdělávání a kultury¹⁹
16. Sdělení Komise o akčním plánu digitálního vzdělávání²⁰
17. Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady ze dne 18. dubna 2018 o společném rámci pro poskytování lepších služeb v oblasti dovedností a kvalifikací (Europass)²¹
18. Doporučení Rady ze dne 22. května 2018 o klíčových kompetencích pro celoživotní učení²²
19. Doporučení Rady ze dne 19. prosince 2016 o cestách prohlubování dovedností: nové příležitosti pro dospělé²³; a závěry Rady ze dne 22. května 2019 o provádění doporučení Rady²⁴
20. Závěry Rady o směřování k vizi evropského prostoru vzdělávání²⁵
21. Sdělení Komise z 25. dubna 2018 o umělé inteligenci pro Evropu²⁶
22. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1807 ze dne 14. listopadu 2018 o rámci pro volný tok neosobních údajů v Evropské unii²⁷

¹⁶ Úř. věst. C 189, 15.6.2017, s. 15.

¹⁷ Úř. věst. C 423, 9.12.2017, s. 1.

¹⁸ COM (2017) 240.

¹⁹ COM (2018) 268.

²⁰ COM (2018) 22.

²¹ Úř. věst. L 112, 2.5.2018, s. 42.

²² Úř. věst. C 189, 4.6.2018, s.1.

²³ Úř. věst. C 484, 24.12.2016, s. 1.

²⁴ Úř. věst. C 189, 5.6.2019, s. 23.

²⁵ Úř. věst. C 195, 7.6.2018, s. 7.

²⁶ COM (2018) 237.

²⁷ Úř. věst. L 303, 28.11.18, s. 59.

23. Závěry Rady ze dne 9. dubna 2019 „Směřování ke stále udržitelnější Unii do roku 2030“²⁸
 24. Závěry Rady ze dne 7. června 2019 o budoucnosti vysoce digitalizované Evropy po roce 2020: „Posílení digitální a hospodářské konkurenceschopnosti v Unii a digitální soudržnosti“²⁹
 25. Usnesení Rady o strategii EU pro mládež na období 2019–2027³⁰
 26. Závěry Rady o ekonomice blahobytu³¹
-

²⁸ Dokument 8286/19.

²⁹ Dokument 8807/19.

³⁰ Úř. věst. C 189, 5.6.2019, s.1.

³¹ Dokument 13432/19.